

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

ÅRSRAPPORT 2022-23

MOBBEOMBUDET I TRØNDELAG

TILHØRIGHET, ANERKJENNELSE OG MESTRING I TRYGGE FELLESSKAP

Mobbeombudet skal støtte og veilede barn, elever og foreldre slik at disse får ivaretatt sine rettigheter til et godt psykososialt miljø i barnehage og grunnskole. Arbeidet foregår både på individ- og systemnivå.

Hans Lieng

FORORD

Takk for all støtte og gode samtaler. I dag har vi hatt møte med rektor, og vi har snakket om aktivitetsplan slik at gutten vår føler seg trygg på skolen igjen. Mor til gutt i 3. klasse.

«Tenåringene gjør som de er programmert til å gjøre, og nettet gir dem en plattform med andre muligheter enn tidligere. Vi voksne må stille oss det samme spørsmålet som vi stiller om ungdommene – hva i vår kultur er det som gjør at ungdommene handler som de gjør? Jeg håper flere voksne legger vekk avmakten og heller tenker: Jeg er den voksne, her kan jeg gripe inn og gjøre noe». Dette forteller den danske psykologen Susan Hart når hun uttaler seg om en voldelig ungdomskultur.

Historiene er rystende, og både politi, skoleansatte og foreldre virker maktesløse. Det mest skremmende er at volden ser ut til å eskalere. Faren for å bli neste offer er så stor at det tryggeste valget er å la seg rive med i krenkingen, enten aktivt eller passivt. Den skremmende adferden belyses også i mange henvendelser til Mobbeombudet.

Når utfordringene oppleves krevende og komplekse for de ansatte i skolen, er det fare for at grensen for nulltoleranse mot mobbing flyttes. De ansatte slutter å reagere på stygge ord og andre «mildere» krenkelser. Grensen settes ved vold, og dette gir et røffere klassemiljø. Lærere kan ikke stå i dette alene. Vi må sørge for at veien til et styrket tverrfaglig lag rundt elevene blir kortere. Det krever at både rektorer og skoleeier tar et større ansvar, og legger til side vente og se-holdningen.

Det er de voksne som er avgjørende for kvaliteten på relasjonen mellom elevene. Barn og unge speiler seg i responsen fra omgivelsene – og formes av det. Et barn som oppleves som vanskelig, og hovedsakelig opplever negativ kontakt med de voksne rundt seg, vil streve med å møte andre på en god måte. Kunnskap om relasjonsbygging må derfor settes øverst på prioriteringslista, både i skolen og i lærerutdanninga.

Tenåringen trenger å tilhøre en gruppe og skape identitet i en gruppe. Samtidig er det sårbart, for i en gruppe kan ungdom ta skadelige valg. Her kan vi som voksne hjelpe til. Dytte dem i riktig retning. Hjelp dem med å finne tilhørighet, og lære dem viktigheten av empati for andre.

I rapporten settes søkelyset også på andre store utfordringer, som ufrivillig skolefravær og alt for lav grunnbemanning i barnehagen. Flere ansatte i barnehagegruppene er nødvendig for å oppfylle barnehagelovens krav om et godt psykososialt miljø. Det er en forutsetning for at barnehageansatte kan fange opp de utsatte barna så tidlig som mulig, og sette i verk virkningsfulle tiltak.

Rapporten har flere gode eksempler. Rindal skole har vist gjennom samarbeid med næringslivet at det er mulig å tilby elever en mer praktisk skole. Et klokt tiltak for å skape mestring og gode læringsmiljø. I Rindal har også politikerne sett verdien av å styrke miljøarbeidet og ansatt en egen miljøveileder. Mens de i Indre Fosen har en ungdomskonsulent som setter elevmedvirkning veldig høyt. Elevene har bidratt sterkt i utarbeidelsen av en egen inkluderingsbok.

Det siste året har mobbeombudet mottatt 127 henvendelser om barn og unge som ikke har det trygt og godt. Antall oppdrag i det forebyggende arbeidet er omtrent 55 siste år.

God lesing!

Hans Lieng, mobbeombud i Trøndelag

INNHold

Forord	2
Sett fra mobbeombudet	4
Kunnskapsgrunnlag.....	6
Noen gode eksempler	7
En særdeles engasjert ungdomskonsulent	7
Rindal tilbyr en mer praktisk ungdomsskole for å møte elevene på deres hjemmebane	9
Politikere som tør å satse – et møte med miljøveileder og rektor	9
En reell henvendelse til Mobbeombudet	11
Styrking av relasjon mellom elever.....	11
Styrking av relasjon mellom elever – på fritiden	12
«Banking time»	12
Hva kan vi gjøre for at flest mulig skal få det trygt og godt på skolen?.....	13
Alt for mange elever utvikler ufrivillig skolefravær	15
Bemanning i barnehagen	16
Ungdomsvold øker i omfang	17
Partnerskap mot mobbing og diskriminering	18
Sammendrag.....	20
Oversikt over eksterne oppdrag 2022/23	20
Russefeiring.....	26
Henvendelser fra 1. august 2022 til 8. september 2023 som har krevd involvering av Mobbeombudet	26
Om mobbeombudet	30
Mobbeombudet i media	32
Kampanje	34
En ombudsordning for fremtiden.....	35
Mobbeombudets mandat.....	36
Kilder	36

Postadresse: Fylkets hus, Postboks 2560, 7735 Steinkjer
Telefon: 74 17 40 00 Epost: postmottak@trondelagfylke.no
Org.nr: 817 920 632

SETT FRA MOBBEOMBUDET

Gutten vår er alltid sint, både hjemme og på skolen. Men en dag fikk han være på sløyden, og da var alt bra. Første gang han vært blid hele dagen. Mor til gutt i 3. klasse.

Noen barn klarer ikke å tilpasse seg den skolen vi tilbyr. Derfor er det mange som ser behovet for en mer praktisk innrettet grunnskole. Dette har de virkelig tatt på alvor i [Rindal](#).

Den viktigste faktoren for å få til et godt elevrådsarbeid og ungdomsrådsarbeid er å ha dedikerte voksne som inspirerer, hjelper og får barn og unge til å føle at de virkelig blir hørt. Inkluderingsboka #Inkluderemere er en del av Ungdomsrådets satsing. Den er skrevet og illustrert av elever i Indre Fosen. Forteller Siri Kristine Størseth, [Ungdomskonsulent](#) i Indre Fosen.

Lærerne på skolen fikk komme med ønsker ut fra deres behov, når miljøveileder-stillingen skulle utformes. Miljøveilederen skal være synlig blant elevene på 5. til 10. trinn, blant annet i skolens mingleareal. Det er et lavterskeltilbud som skal møte elevenes behov for å bli sett der de er, og de kan få råd og veiledning om smått og stort, forteller rektor. I Rindal tør [politikerne](#) satse på miljø.

Hvilke tiltak virker når verktøykista er tom? Les om en reell henvendelse til Mobbeombudet, og tiltak som tar utgangspunkt i å gjenoppbygge det sosiale miljøet blant elever som [strever](#).

Hvorfor er det vanskelig for oss å tolerere at noen er annerledes? Kulturen i en skole og på andre arenaer i lokalmiljøet kan sitte dypt inn i veggene. Og det kan være vanskelig å snakke om fordi det berører våre grunnsyn og dermed oss personlig. Derfor bør alle som arbeider med barn og ungdom jevnlig drøfte sin egen verdiplattform blant både ansatte og foreldre. Det er et ledelsesansvar å sikre et inkluderende verdi- og menneskesyn, der alle har like rettigheter og muligheter. Mobbeombudets kronikk [«Jeg kødda bare»](#).

Hvordan skal den lovfestede plikten for nulltoleranse mot krenkelser som mobbing fungere i praksis, hvis ikke det er nok øyne til å se og hender til å gripe inn? Lav bemanning i barnehagen er en stor utfordring – også for barns trygghet og [inkludering](#).

Slåsskamper imellom 13-14 åringer filmes og deles til skrekk og gru for snitchere. Hjemme sitter vettskremte foreldre og ungdom som har vært uheldig og kommet i unåde hos de unge voldsutøverene. Ungdomsvold skremmer og er et økende [problem](#).

Partnerskap mot mobbing og diskriminering er et samarbeidsprosjekt som er initiert av Mobbeombudet i Trøndelag. Det overordna målet er å få til en gjennomgående innsats for å skape inkluderende felleskap uten mobbing og diskriminering - fra barnehagenivå til og med universitets- og høgskolenivå. Ressurser er en utfordring for framdriften i [prosjektet](#).

Elevundersøkelsen viser at mobbing i skolen øker. Dette har Kunnskapsdepartementet tatt på alvor og satt søkelyset på. Elev- lærling og Mobbeombudene har bidratt med sine erfaringer i dette [arbeidet](#).

Antall henvendelser til både Mobbeombud og Elev- og lærlingeombud er økende, særlig knyttet til mobbesaker. For å imøtekomme trykket, og gi en bedre tjeneste, ser ombudene et klart behov for å tilsette flere ansatte hos Mobbeombudet. Vi trenger en ombudsordning for fremtiden i [Trøndelag](#).

Dramaelever ved Inderøy videregående skole spiller rollene i kampanje-filmen. Les mer [her](#).

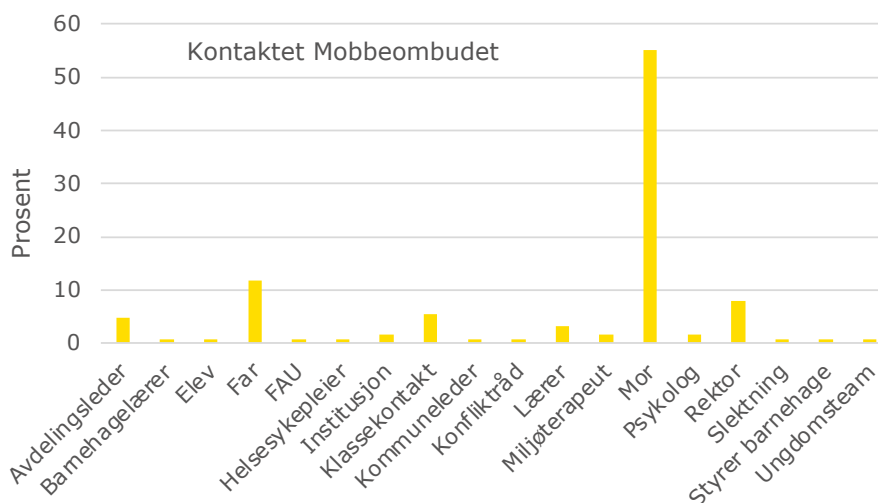

KUNNSKAPSGRUNNLAG

Årsrapporten er basert på:

- Henvendelser til mobbeombudet i perioden 1.8.2022 til 8.9.2023
- Mobbeombudets erfaringer og observasjoner fra enkeltsaker og systemarbeid
- Samarbeid med andre ombud, nasjonalt, regionalt og lokalt
- Samarbeid innenfor Mobbeombudets ansvarsområde med frivillige organisasjoner, idrettslag og forbund, funksjonshemmedes organisasjoner og ansattes fagforeninger
- Samarbeid med og rådgivning for skole- og barnehageansvarlige ledere på kommunenivå, rektorer og styrere, ansatte i skoler og barnehager, BUP-ansatte og PPT-ansatte, helse- sykepleiere, ansatte innenfor helse, skoleteam/skolelag, politi, koordinator BFT, Statsforvalteren, NAV, Barnevern, konfliktråd, Universitetet Nord, NTNU og ulike videregående skoler

Mobbeombudet besvarer mange henvendelser som ikke blir saker. Det kan være råd og veiledning til både ansatte i barnehager og skoler, hjelpesystem osv. og foreldre. 127 henvendelser, som har krevd involvering av ombudet, er tatt med i rapportens sammendrag. De som henvender seg til Mobbeombudet er svært ofte mor til et barn eller en ungdom som ikke har det bra på skolen.

Figur 1 Oversikt over hvem som kontaktet Mobbeombudet for å få hjelp

En særlig takk til Åse Hestvik Larsen som har arbeidet spesielt med prosjektet Partnerskap mot mobbing og diskriminering, Mobbeombudets kampanje rettet mot ungdomsskoleelever og media generelt. Åse har også vært en uvurderlig støttespiller for Mobbeombudet i arbeidet med foredrag.

Takk til alle rektorer og styrere, og ansatte i skoler, barnehager og hjelpesystemer, som har tatt imot mobbeombudet i møter i krevende individualsaker, og/eller involvert ombudet i det viktige forebyggende arbeidet mot mobbing på egen enhet. Det er slike møter som hever kompetansen til Mobbeombudet.

NOEN GODE EKSEMPLER

En særdeles engasjert ungdomskonsulent

Mobbekområdet i samtale med **Siri Kristine Størseth**, som er Ungdomskonsulent i Indre Fosen.

Hva innebærer det å være Ungdomskonsulent i Indre Fosen, hvilke oppgaver er det du har ansvar for?

Som ungdomskonsulent har jeg ansvaret for å rådgi og bistå ungdomsrådet. Jeg er med på hvert møte de har – som er 1 gang i mnd. I startfasen av skoleåret har vi opplæring av rådet, det vil si at jeg går igjennom hva en kommune er, hvordan den er bygd opp når det gjelder det politiske kontra det administrative. Vi snakker også mye om hvor viktig elevens stemme er, at demokratiet starter i klasserommet i klassens time, så videre til elevrådet ved skolen, og så videre til ungdomsrådet. Ungdomsrådet har tre faste plasser i hvert kommunestyremøte og har talerett. Jeg elsker elevmedvirkning, og har stor tro på at elevrådsarbeid kan og bør styrkes. Her er det vi voksne som må være «på» og inspirere de unge.

Ellers innebærer jobben min ansvar for Den kulturelle skolesekken (DKS), Ung kultur møtes (UKM), også har jeg ansvar for kommunens to kommunale fritidsklubber.

Hva mener du skal til for å skape reell medvirkning blant de unge, og entusiasme for arbeidet i elevråd og ungdomsråd?

Den viktigste faktoren for å få til et godt elevrådsarbeid og ungdomsrådsarbeid er å ha dedikerte voksne som inspirerer, hjelper og får barn og unge til å føle at de virkelig blir hørt. Vi voksne har ansvar for å legge til rette for at barna skal få lyst til å jobbe med medvirkning. Det hjelper ikke å bare snakke om at man må ha nye baller til ballbingen, men ha litt større saker, der man kan få innflytelse. F.eks: politiske saker som berører barn og unge - som skolestruktur, skoleregler, antimobbeprogram (i vårt tilfelle Olweus), større prosjekter, aktivitetsdager, gratis skolelunsj m.m.

Hvorfor er medvirkning/medbestemmelse for barn og unge viktig?

Jeg tror at for barn er det viktig at ikke alt bestemmes over hodene deres. Bli man hørt og får medvirke, får barn og unge eierskap til ting, og vil enklere følge både regler og være supre å samarbeide med. Vi må prøve å ikke få alt til å bli «oss» og «dem», men mere VI.

Et godt eksempel på medvirkning er #Inkluderemere. Hva var ideen bak bokprosjektet, og synes du at prosessen med boka og resultatet har hatt positiv innvirkning på inkludering blant unge i Indre Fosen?

Ideen bak #Inkluderemere var i utgangspunktet en videreføring av modellkommuneprosjektet Inkludering på alvor:

Indre Fosen kommune startet opp med modellkommuneprosjektet Inkludering på alvor i 2018. Sammen med fem andre kommuner fikk vi i oppdrag å utvikle måter å jobbe på, som bidrar til at alle barn får opplevelsen av å tilhøre fellesskapet.

Ungdomsrådet ble med i dette prosjektet fra starten, og kom med mange flotte bidrag gjennom emneknaggen #inkluderemere. Du kan lese mer om dette nedenfor.

Inkluderingsboka er en del av Ungdomsrådets satsing. Den er skrevet og illustrert av elever i Indre Fosen.

En viktig del av inkluderingsprosjektet var at kommunen endret måten den pedagogisk-psykologiske tjenesten (PPT) arbeider på. PPT jobber fortsatt med individsaker, men er i langt større grad enn tidligere ute i barnehager og skoler for å veilede ledere og ansatte på systemnivå.

Vi ønsket å videreføre arbeidet med inkludering ved å fortsette å bruke hashtaggen, og bruke inkluderingsprosjektet videre inn i Ungdomsrådet. Inkludering er jo et nøkkelord når det kommer til hva ungdomsråd og elevrådsarbeid handler om.

Boka ble noe som Ungdomsrådet kunne være stolt av. Da den forrige regjeringen regjerte, hadde vi møte med den daværende stortingspresidenten, Tone W. Trøen. Hun var meget stolt av arbeidet som Ungdomsrådet i Indre Fosen gjør, og mente vi var på pallen når det gjaldt ungdomsrådsarbeid i Norge! Viktig med positiv feedback og bekreftelse på at det de gjør er bra!

Rindal tilbyr en mer praktisk ungdomsskole for å møte elevene på deres hjemmebane

Ungdomsskolen kan bli mer praktisk innrettet, hvis man går inn for det. Med god hjelp fra lokalt næringsliv, kan Rindal skole tilby to «Tid til å leve»-timer i uka. TTL-timene er utvilsomt et lyspunkt hverdagen for mange av elevene. Det er noe de gleder seg til, som fremmer læring, motivasjon og mestring. Lærer Gjertrud Kvam forteller at hun har sett hvordan elevene vokser på å få prøve seg på nye oppgaver og oppleve mestring.

Her kan du lese om hvordan ungdomsskolen kan bli mer [praktisk innrettet](#).

Politikere som tør å satse – et møte med miljøveileder og rektor

«Vi vet hvor viktig det er med kontinuerlig og forebyggende arbeid i forhold til elevmiljøet, relasjonsbygging og bevissthet rundt hvordan vi opptrer i samspill med andre», sier rektor Mette Skjølsvold Aasen ved Rindal skole. Mobbeombudet intervjuet rektor og miljøveileder Hege Eidsli i forbindelse med Livsmestringsuka 2023, som hadde temaet «løft blikket». Mobbeombudet var invitert for å holde foredrag for både elever og ansatte. Laget rundt elever er viktig for å forebygge mobbing og skape trygge, inkluderende elevmiljø. Ofte er det miljøarbeidere som blir de viktigste støttespillerne for de elevene som har ulike utfordringer.

På Rindal skole har de en miljøveileder tilsatt i en 3-årig prosjektstilling. Intensjonen er at miljøveilederen skal være tett på rundt elevene, og være tilgjengelig for de som trenger en prat. Det er elever som trenger å bli litt ekstra sett og hørt, og som har konkrete utfordringer i skolehverdagen, som de ønsker å få snakket om og få hjelp til å håndtere.

- Vi håper absolutt at skoleeier i Rindal er med på å prioritere midler til en stilling på fast basis etter prosjektslutt, da vi ser at en slik voksenressurs er viktig i laget rundt elevene.

Forteller rektor Mette Skjølsvold Aasen, når mobbeombudet er på skolen for å innlede for både elever og lærere i forbindelse med skolens årlige Livsmestringsuke.

Lærerne på skolen fikk komme med ønsker ut fra deres behov, når miljøveileder-stillingen skulle utformes. Miljøveilederen skal være synlig blant elevene på 5. til 10. trinn, blant annet i skolens mingleareal.

- Det er et lavterskeltilbud som skal møte elevenes behov for å bli sett der de er, og de kan få råd og veiledning om smått og stort, forteller Hege. På mellomtrinnet er elevene ekstra søkende etter kontakt, mens de på ungdomstrinnet er litt mindre direkte. Derfor har vi opprettet en Snapchat-konto som kan brukes til første kontakt. Så kan vi eventuelt avtale en videre prat på mitt kontor.

Miljøveilederen sier mange elever syntes det var litt skummelt å ta kontakt i starten. Men det støtter ikke rektor helt.

- Hege er ikke så skummel. Hun ble håndplukket gjennom tilsettingsprosessen nettopp fordi hun er god på å bygge relasjoner. Hege er nysgjerrig, søkende og på tilbudssiden. Hun er oppriktig interessert i den enkelte elev, og veldig opptatt av å være der elevene er.

Den formelle kompetansen og erfaringen fra andre jobber har nok også betydning for tilsetningen. Hege er utdannet barnevernspedagog og har yrkeserfaring fra blant annet barneskole, ungdomshjem (adferdsinstitusjon) og habilitering.

Samarbeidet internt på skolen og med eksterne aktører er viktig for å lykkes i arbeidet – spesielt i forhold til elever som har ulike utfordringer. Hege synes hun har et godt samarbeid med kontaktlærerne.

- Dette samarbeidet pågår kontinuerlig, og er helt nødvendig. Blant annet fordi det ikke er mulig å være til stede i alle undervisningsgruppene. Jeg samarbeider også tett med heimen når det er noen elever som har det vanskelig, forteller Hege.

Rektor legger til at miljøveilederen kan være den trygghetspersonen elever med høyt fravær trenger. Hege har vært til god hjelp for elever som har utviklet ufrivillig skolefravær (skolevegring), gjennom å gi dem sosial trening og et tilbud utenfor skolen.

Miljøveilederen på Rindal skole er med i et viktig samarbeidsteam i kommunen. Her møter i tillegg to helsesykepleiere og kommunepsykologen, og sammen drøfter de relevante caser og ulike faglige problemstillinger. De har også et PPT-team som er med på å styrke laget rundt eleven. PPT kan være med på å undersøke hva som ligger bak at elever får det vanskelig, og veileder og hjelper skolens ansatte.

Mobbekområdet vil gi honnør til politikere i Rindal kommune, som tør satse på den ekstra ressursen som kan bety en viktig forskjell i skolens elevmiljø. Og ikke minst – som kan være der for de elevene som har det vanskelig.

EN REELL HENVENDELSE TIL MOBBEOMBUDET

Skoleleder skriver til Mobbeombudet:

Skolen opprettet 9A sak for syv måneder siden. Aktivitetsplan opprettet. Eleven blir utsatt for både verbale og fysiske krenkelses fra noen medelever i egen klasse.

Det jobbes knallhardt med skolemiljøet i klassen. Systemsak i samarbeid med PPT er opprettet. Det er iverksatt mange tiltak, blant annet full bemanning på en av elevene som mobber. Elevgruppen observeres tett i alle friminutt. Voksne opplever «tett på inspeksjon med observasjon» i friminutt som krevende. Elevgruppen utfordrer og tar ikke innover seg veiledning og beskjeder om å slutte med uønsket adferd. Skolen har hatt mange og hyppige elevsamtaler og møter med aktuelle foresatte.

Skolen får likevel ikke satt en stopper på mobbingen. Elevene som mobber slutter ikke. Tomme løfter gang på gang. Tiltakene virker ikke. Er det et lite øyeblikk uten voksne er tett nok på, skjer det.

Eleven som blir mobbet har nå selv begynt å ta igjen.

Morgendagen starter opp med samtaler med elevene som mobber for nye undersøkelser. Samtale med eleven som blir mobbet. Nye samtaler med foresatte deretter. Skolen strever med å finne ut hva som opprettholder mobbingen. Tiltak i friminutt fra i morgen er å ta mobberne ut og bort på annen arena i friminutt for å trygge eleven som blir mobbet.

Hvilke tiltak er det vi ikke gjør, og hva er det vi gjør som ikke virker? (Skoleleder)

Eksempler på resosialiseringstiltak for elever som utsetter andre elever for mobbing og utestenging, og elever som er utsatt:

Styrking av relasjon mellom elever

Interessekartlegging i klassen. Aktiviteter som treffer elevenes interesser er motiverende, og kan skape gode relasjoner på tvers av popularitet.

Elevene velger tre ting, som omhandler noe de gjør individuelt, på fritid og i lærings situasjon. Det bør være en tips-liste å velge fra. Denne lista må inkludere de aktivitetene eleven/elever som strever sosialt liker å holde på med.

Deres valg må derfor være kjent for lærer før alle andre elever velger. De andre sine interesser matches mot den/de elevene som trenger hjelp til å bli inkludert.

Det settes sammen en gruppe på tvers av popularitet (interessen styrer). Eks. dans 15-20 min i langfri eller etter skoletid (helst ikke i undervisningstid). Voksen inne sammen med elevene i aktiviteten. Lærer fritatt inspeksjon for å frigjøre tid. Bytter aktivitet etter en periode.

De aktivitetene på listen elevene velger fra må være gjennomførbar på skolen. Lista de velger fra kan også inneholde aktiviteter ansatte har satt opp. Ansatte kan delvis styre muligheten for å velge, men mestring og trivsel er viktig.

Styrking av relasjon mellom elever – på fritiden

«**Støttegruppe**» for å styrke eleven sin relasjon til medelever. Eleven sammen med 3-4 ansvarlige medelever som hun/han er trygg på. «Støttegruppa» ledes av en voksen som eleven har en god relasjon med. Elevene møtes sammen med den voksne i skoletiden for å finne egnede aktiviteter. (Eks. ridning, sjakkspilling, pizzakveld, filmkveld, dataspill mm).

Aktivitetene skal gjennomføres etter skoletid, så foresatte må involveres, og kanskje være til stede sammen med ungdommen (kan byttes på).

Det gjennomføres ukentlige møter som ledes av den voksne i f.eks. langfri/rett etter skoletid. Voksen og elever reflekterer over det som har skjedd, deler erfaringer og opplevelser. Den voksne holder de foresatte løpende orientert, samt andre voksenpersoner i klassen.

Aktivitetene gjennomføres ukentlig en periode.

«Banking time»

Målrettet tiltak for å endre negativ eller svake relasjoner mellom lærer og elev. Skaffe seg innpass hos en elev som trekker seg unna/aviser kontakt/har et negativt samspill med den voksne. Kan brukes overfor barn og unge som utsettes for mobbing, og de som har plaget/krenket andre.

«Investerer» i positiv kontakt – «sparer opp» samspillskapital. Ansatt – elev må ha relativt mye kontakt en periode for at relasjonen skal være utviklingsfremmende.

Avtale tid for aktivitet basert på elevens ønsker. Kom med forslag basert på informasjon fra elevsamtaler – interesser/fritidsaktiviteter, interesser vist i et fag.

Oppmuntre, understøtte og vise interesse. Ikke tolke, vurdere eller stille spørsmål. Gjenta aktiviteten, uavhengig av atferd. Brukes ikke som belønning eller sanksjon

Korte sesjoner på 15-20 min med en til en kontakt (daglig i en 2-3 ukers periode, eller ukentlig i 6-7 uker).

Hva kan vi gjøre for at flest mulig skal få det trygt og godt på skolen?

Elevundersøkelsen viser at mobbing i skolen øker. Dette har Kunnskapsdepartementet tatt på alvor og satt søkelyset på. Elev- lærling og Mobbeombudene har bidratt med sine erfaringer.

Elevene skal utvikle kunnskap, ferdigheter og holdninger for å kunne mestre livene sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. De skal få utfolde skaperglede, engasjement og utforskertrang. Opplæringsloven kap. 1-1

- Eleven må oppleve å bli sett, hørt, få påvirke egen hverdag i større grad. Kunnskap om rettigheter OG plikter for å ha det trygt og godt
- Foresatte må oppleve ønske om samarbeid fra skolen som må legge til rette for hva samarbeidet skal inneholde og hvilke former som er virksomme. Skolen har hovedansvaret for samarbeidet
- Skolen må sikre organisering og innhold. For elevene er skolen ikke bare fag - den er en viktig møteplass sosialt og for å møte ulike mennesker / situasjoner / få erfaringer på mange plan. Derfor er tilstedeværelse på skolen avgjørende faktor for en god og sunn utvikling (faglig / sosialt / emosjonelt)
- Administrative skoleeiere må følge opp skolene i lys av regelverket – sikre at det operasjonaliseres
- Politikere må unngå kampanjer og å selge raske løsninger – tenke helhetlig, langsiktig og bruke kunnskapsbasert grunnlag når det gjøres endringer i struktur og innhold.
- Kommunalt FAU i alle kommuner med tydelig nasjonalt mandat
- Styrke foreldrerollen og ansvaret de har for felles miljøbygging
- Styrke elevenes medvirkning og involvering
- Styrke konfliktrådene slik at deres tjenester og kompetanse kunne vært mer kjent i skolen (bistå skolen ved foreldrekonflikter)

- Sikre kvalitet på skoleeiere i private skoler (Kommunen som del av styret, krav til sammensetning eller kompetanse)
- Tydeligere krav til skolens plikt til å sikre god dialog med foreldre - (skoleeier ansvarliggjøres)
- Tydeligere krav til skolens analysekompetanse og fortløpende kvalitetssikring av arbeidet med å skape trygge elevfellesskap.
- Tydeligere krav til oppfølging og veiledning av skolens ansatte
- Tydeligere krav til skoleeiers oppfølging av skolene når det gjelder praktisering av overordnet del av læreplanen, formålsparagrafen og kap.9A

Øke kapasitet, kompetanse og forståelse.

- Regionale læringsmiljøteam (bidra til operasjonalisering av kunnskap - f.eks undersøkelses- og analysekompetanse)
- Bygge fellesskap i tråd med overordnet del av læreplanen.
- Klare krav til system for å sikre overganger
- Forpliktelse til å involvere elevene aktivt i arbeidet med å sikre trygt og godt skolemiljø

Lærerutdanning.

- Lærerutdanningen er for tungt faglig fokusert - større fokus på relasjon, fellesskapsbygging og klasseledelse.
- Samarbeid skole – hjem. Hvorfor dette er viktig (bedre kunnskap om eleven, mer deltakelse i klassefellesskapet, økt læring) og hvordan få det til i praksis.
- Kunnskap om - og øvelse i - å møte foresatte når noe oppleves vanskelig (ta opp tema / snakke med foreldre og ta imot frustrasjon fra foreldre)
- Kunnskap om gjenopprettende arbeid

Å oppleve fellesskap og føle seg inkludert er et grunnleggende behov, og viktig for barn og unges utvikling, læring og trivsel. Sitat: udir.no

Kilde: Elev- lærling og Mobbeombudene i Norge.

ALT FOR MANGE ELEVER UTVIKLER UFRIVILLIG SKOLEFRAVÆR

Mange elever makter ikke å gå på skolen, og verken skole eller kommune klarer av ulike årsaker ikke å hjelpe eleven tilbake til skolen. Det kan virke som de fleste skolene mangler kapasitet til å imøtekomme elevenes særskilte behov. Og de spesialtilbudene som finnes i kommunene, er heller ikke i stand til å tilpasse sine opplegg til «uvanlige» behov – hvis de i de hele tatt har plass. Felles for de fleste av disse utsatte elevene er at de har opplevd mobbing og utestenging, og at de utvikler det vi kaller ufrivillig skolefravær / skolevegring.

Jeg har selv brukt fysisk makt ved å bære barnet mitt til bilen og inn på skolen i over 3 år, hun har ikke hatt fravær på grunn av dette før nå i høst. Skolen har bare fokusert på at jeg må få henne på skolen.
Mor til jente på 5. trinn.

Når en elev over flere år har tilgang på tilpasset undervisning som er langt under det lovverket krever, er det betimelig å spørre hvorfor elevene ikke tilbys undervisning på andre arenaer? Spesielt når det er så innlysende at skolen, og klasserommet, i seg selv er en arena eleven ikke mestrer.

Bruk av makt og tvang i tidlige skoleår har vært ødeleggende for min datter. Mangel på vilje til tilpasninger tidlig da hun tydelig hadde kraftig og alvorlig utrygghet for å dra på skolen, har preget henne siden 2.klasse.
Mor til jente som skulle vært elev på 8. trinn.

Mobbeombudets oppfordring til skoleeiere, er å være tettere på skoler som strever med å «snu» elever som ikke makter å gå på skole. Den ekstraordinære innsatsen kommer for sent. Over tid forsvinner den svake tilliten mellom foresatte og skole totalt. Når så foresatte melder sak til Statsforvalteren, og skolen svarer med å melde sak til barnevernet, blir kampen om sannheten mer viktig enn barnets beste.

Det er forståelig at skoleansatte kan bli bekymret. Men en melding til barnevernet kan skade mer for barnet enn det hjelper. Et barn som settes i en slik situasjon, vil neppe klare å stole på de voksne i denne skolen igjen. Dersom skoleansatte mener foresatte ikke klarer å hjelpe barnet slik de skal fra sin side, bør det være mulig fra kommunens side, å komme i posisjon til å støtte foresatte gjennom tiltak i familietjenesten. Barnevernet bør ikke være første og eneste løsning.

Det er flere såkalte alternative skole-arenaer i fylket som gjør en god jobb for å hjelpe ungdommer som har hatt et svært langvarig skolefravær. I tunge fraværssaker, hvor Mobbeombudet er involvert, kan det skje at slike tilbud lykkes i å nå inn til elevens behov i mye sterkere grad enn skolen klarer. Felles for de fleste er at kommunen er forsiktig med å benytte dem på grunn av kostnad. Et av disse er [Bitfix Helse](#), hvor mangfold, likhet og inkludering ikke bare er slagord. Det er det grunnleggende prinsippet som påvirker alt de gjør.

BEMANNING I BARNEHAGEN

I 2021 ble det gjort endringer i barnehageloven som stiller store krav til arbeidet med trygt og godt barnehagemiljø. Styrking av barnehagebarns rettigheter er nødvendig, men dersom intensjonen i loven skal innfris, trengs det flere ansatte i barnehagene.

Hvordan skal den lovfestede plikten for nulltoleranse mot krenkelser som mobbing fungere i praksis, hvis ikke det er nok øyne til å se og hender til å gripe inn? Økt bemanning løser ikke alle utfordringer, heller ikke i mobbesituasjoner, men lav bemanning er en viktig rammefaktor. Gjentatte undersøkelser om hvordan bemanningsnormen fungerer, viser at det i store deler av barnehagedagen ikke er nok ansatte på jobb.

Les de fylkesvise ombudenes kronikk i [Dagsavisen](#) – «Hva skjer når barn mobbes i barnehagen?»

UNGDOMSVOLD ØKER I OMFANG

Ganske raskt kom X med trusselen om at hvis vår sønn ikke kom med 500 kroner til hver av dem i morgen, ville de banke ham. Oppi dette kom det drapstrusler: «Vi dreper deg». «Ja, vi tar og banker deg». Ingen av de fem til stede støttet sønnen vår, men to av dem (som han regner som blant sine venner) kom ikke med trusler, men lo med de tre som fremsatte truslene. Far til ungdomsskoleelev.

Slåsskamper imellom 13-14 åringer filmes og deles til skrekk og gru for snitchere. Hjemme sitter vettskremte foreldre og ungdom som har vært uheldig og kommet i unåde hos de unge voldsutøverene.

Historiene er rystende, og både politi, skoleansatte og foreldre virker maktesløse. Det mest skremmende er at volden ser ut til å eskalere. Faren for å bli neste offer er så stor at det tryggeste valget er å la seg rive med i krenkingen, enten aktivt eller passivt.

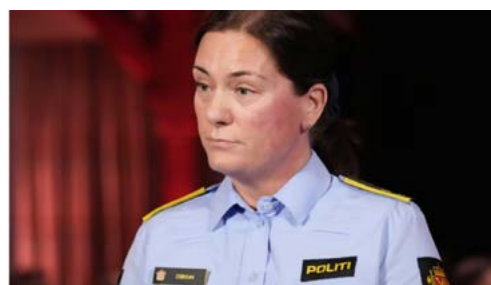
De som bytter skole, slipper ikke nødvendigvis unna. Gjennom sosiale medier kan gjenger raskt samles på andre siden av byen. Og har du først fått et utsatt rykte, kan du være sikker på at dette er kjent der du kommer.

Det er lett å være enig med Adressa sin leder (13. juni) i at ungdom som truer og er voldelige mot jevnaldrende, må få et glassklart signal om at dette er uakseptabelt. Atferden deres ødelegger livene til både barn og foresatte. Derfor er det urovekkende at politiet ikke har ressurser til å ta inn ungdommer under kriminell lavalder til forebyggende samtaler.

Samtidig er det viktig å reflektere over om et besøk hos politiet er nok. I noen tilfeller stopper kanskje volden, men det nytter ikke å skremme barn til gode verdier og empati for andre. Dette er menneskelige egenskaper som må læres og erfares i trygge, voksenstyrte fellesskap i barnehagen, i skolen, i hjemmet, og i andre viktige sosiale arenaer. Det handler om opplevelsen av tilhørighet, likeverdighet, anerkjennelse for den du er, og ikke minst, mestring.

I SLT-rapporten (2021) «Vold blant barn og unge i Trondheim» kommer det fram at mangel på tilhørighet er sentralt når barn forklarer sin negative atferd. Ungdommene som ble intervjuet beskrev utfordringer på skolen. De opplevde å ha falt utenfor, å ha vært offer for mobbing, blitt syndebukker eller generelt blitt sett på som urolige. Derfor søkte de til det mange vil kalle usunne miljøer. Blant disse vennene og i dette miljøet opplevde de sosial støtte, gjensidig tillit og en arena for spenning og opplevelser.

Inkludering prioriteres høyt i de fleste barnehager og skoler. Hvorfor er det da slik at noen nesten alltid blir skjøvet ut av fellesskapet? Les Mobbeombudet og Elev- og lærlingeombudets innlegg – «Har vi vilje og mot nok til å forstå mennesket bak ungdomsvold?»

Politibetjent Beate: – Det har blitt tøffere, og de har blitt yngre. Volden er planlagt og den filmes

PARTNERSKAP MOT MOBBING OG DISKRIMINERING

Partnerskap mot mobbing og diskriminering er et samarbeidsprosjekt som er initiert av Mobbeombudet i Trøndelag.

Mobbeombudet har i sitt mandat i oppgave å påse at det med ny kunnskap, og med enda flere forebyggende tiltak på systemnivå, oppnår resultater på dette viktige samfunnsområdet. Derfor ønsker mobbeombudet, sammen med elev- og lærlingeombudene, å danne et partnerskap mot mobbing og diskriminering i Trøndelag.

Det overordna målet er at Trøndelag skal være et trygt og godt fylke for barn og unge å vokse opp i. For å få til dette trenger alle barn og unge å få ta del i inkluderende fellesskap fri for mobbing og diskriminering. I partnerskapet ønsker vi å stå sammen for å få til et strategisk og systematisk arbeid som inkluderer organisasjoner som dekker flere arenaer på regionalt nivå.

Første delmål er å bygge et partnerskap med aktuelle samarbeidspartnere på regionalt nivå i Trøndelag. Ved å forankre partnerskapet regionalt tror vi det vil bli mulig å styrke arbeidet mot mobbing og diskriminering på kommune- og lokalt nivå.

Færre barn og unge skal oppleve mobbing og diskriminering i Trøndelag

Følgende samarbeidspartnere har fått orientering om partnerskapsmodellen og er invitert inn. De er positive til å delta i samarbeidet:

- KS Trøndelag
- Trøndelag fylkeskommune – avdeling Utdanning
- Statsforvalteren – avdeling 9A team
- Ungdommens fylkesting / Ungdommens fylkesutvalg
- Lærlingerådet
- Trøndelag idrettskrets
- Dembra – Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme - Falstadsenteret
- Unge funksjonshemmede og Norges handicapforbund (ungdom)

Malvik kommune ble invitert inn som pilotkommune, men de trakk seg. Derfor mangler prosjektet fortsatt en pilotkommune. Slik kan strukturen / modellen for en pilotkommune være:

- Startmøte med aktuelle samarbeidspartnere
- Mobbeombudet og Elev-og lærlingombud sin rolle
- Opprette en koordinator i kommunen
- Workshop – hvor trykker skoen hos oss?
- Hvordan kan vi bli enda bedre? Tiltak ut mot barn og unge. Erfaringsdeling, kunnskapsdeling
- Lage felles verdiplattform
- Dele fra regionalt nivå til kommunalt nivå
- Utvikle en kommunal veileder/mal/metodikk sammen

Ressurser er en utfordring. Prosjektet trenger en prosjektleder for å få den nødvendige framdriften.

Første delmål er å bygge et partnerskap med aktuelle samarbeidspartnere på regionalt nivå i Trøndelag. Ved å forankre partnerskapet regionalt tror vi det vil bli mulig å styrke arbeidet mot mobbing og diskriminering på kommune- og lokalt nivå. Det foreslås en start med mellom 5-7 samarbeidspartnere.

SAMMENDRAG

Takk for et spennende foredrag som jeg oppfattet traff foreldregruppa bra»

Oversikt over eksterne oppdrag 2022/23

Mobbeombudet bidrar til forebyggende kompetansebygging gjennom foredrag og workshops på ulike samlinger, gjerne på ønsket tema fra oppdragsgiver. Her er oversikten over 55 oppdrag.

8. mars 2023 møtte Mobbeombudet medlemmer i Ungdomsrådet og elevrådsrepresentanter med vara fra alle skolene på dagsamling.

Bildet viser dyktige og engasjerte medlemmer i Indre Fosen sitt Ungdomsråd, som hadde ansvaret for samlingen.

Oppdrag	Tittel – tema	Målgruppe	Hvor
Åsvang skole, alle ansatte, 17.8.2022	Inkluderende fellesskap for alle uten mobbing og trakassering - Hva kan skolen gjøre for å forebygge, avdekke og handle?	Ansatte	Ansatte
Barn og unge på fotballskole 10.9.2022	Sånn vil vi ha det	Barn, unge og voksne i idrettslaget	Melhus
Jakobsgrenda barnehage, ansatte	Et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn	Ansatte	Trondheim
Åsvang skole, foreldremøte 4. trinn	Hvordan kan skole og foreldre sammen (skape og) vedlikeholde gode barnekulturer	Foresatte	Trondheim
Medbroen barnehage, foreldre og ansatte 22.9.2022	Ansatte og foreldre sammen om et trygt og godt barnehage- og fritidsmiljø for alle barn	Foresatte og ansatte	Stjørdal

Oppdrag	Tittel – tema	Målgruppe	Hvor
Ungdommens fylkesutvalg, 24.9.2022	Barnehage og skole med plass for alle	UFU-medlemmer	Digitalt
Hovedutvalg Utdanning, 28.9.2022	Barnehage og skole med plass for alle	HU-medlemmer	Trondheim
Hovedutvalg Kultur, 29.9.2022	Barnehage og skole med plass for alle	HU-medlemmer	Digitalt
Åsvang skole, foreldremøte 3. trinn, 29.9.2022	Foreldre og skole sammen om å skape og vedlikeholde gode barnekulturer	Foresatte og ansatte	Trondheim
Jakobsgrenda barnehage, planleggingsdag ansatte, 13.10.2022	Et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn	Foresatte og ansatte	Trondheim
Samisk pedagogisk fagdag i Trondheim, 18.10.2022	Mobbeombudets arbeid i barnehage og skole	Konferansedeltakere	Trondheim
Kommunekonferanse Kultur, Namsos, 1.11.2022	Hvordan få til en inkluderende fritid, der også sårbare barn kan finne sin friplass?	Konferansedeltakere – kulturledere i kommunene i Trøndelag	Namsos
Jubileumskonferanse for Dagskolen i Trondheim, 25.11.2022	Erfaringer i saker med skolefravær	Konferansedeltakere, skoleansatte og ulike fagpersoner	Trondheim
Sverresborg skole, lærere 9. trinn, 28.11.2022	Forsoning	Ansatte på trinnet	Trondheim
Indre Fosen – fagdag for Kulturskolelærere	Kulturskolen sin psykososiale rolle i elevenes hverdag	Ansatte i Kulturskolen	Åfjord
Barneombudet, innspillkonferanse, 1.12.2022	Laget rundt barn og unge	Ansatte i Barneombudet og andre fagfolk	Digitalt
Åsvang skole, elevrådet, 5.12.2022	SAMMEN om et godt og trygt skolemiljø	Elevrådsrepresentanter og vararepresentanter	Trondheim
Prosjektstart, forskning NTNU, 10.12.2022	Den inkluderende skolen	Partnerskapsavtale	Trondheim
UFU, innlegg om partnerskap, 7.1.2023	Partnerskap mot mobbing og diskriminering	UFU-medlemmer	Digitalt

Oppdrag	Tittel – tema	Målgruppe	Hvor
Sverresborg skole, lærere 8. trinn, 16.1.2023	Forsoning	Ansatte på trinnet	Trondheim
Inderøy Folk, 17.1.2023	Barnehage og skole med plass for alle	Politiske medlemmer i Folk	Straumen
Steinkjer vgs, Barne og ungdomsarbeider Vg2, 24.1.2023	Et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn	Elever på Vg2	Steinkjer
Sverresborg skole, foreldremøte 8. trinn, 25.1.2023	Et inkluderende skolemiljø uten krenkelser og mobbing, og et godt fritidsmiljø med plass for alle	Foresatte og ansatte	Trondheim
Universitetet Nord, samlingsbasert lærerutdanning, 2.2.2023	Hva gjør et mobbeombud?	Studenter	Levanger
Namsos kommune, tiltak Elevundersøkelsen, 6.2.2023	Relevante tiltak – Elevundersøkelsen	Kommuneledelsen	Namsos
Rindal ungdomsskole, elever, 15.2.2023	Løft blikket	Elever i ungdomsskolen	Rindal
Rindal skole, alle ansatte, 15.2.2023	Inkluderende fellesskap for alle uten mobbing og trakassering – Løft blikket!	Alle ansatte	Rindal
Lærlingerådet i Trøndelag, 4.3.2023	Partnerskap mot mobbing og diskriminering - En prosjektidé initiert av Mobbeombudet og elev- og lærlingeombudene i Trøndelag	Medlemmer i Lærlingerådet	Trondheim
Samling for Ungdomsråd og Elevråd i Indre Fosen, 8.3.2023	Løft blikket!	Medlemmer i Ungdomsråd og Elevrådsrepresentanter med vara, fra alle skolene	Stadsbygd

Oppdrag	Tittel – tema	Målgruppe	Hvor
Barnehagene Jakobsgrenda, Stokkbekken, Brundalen, Solbakken og Jakobsli fam. Barnehage, foreldremøte 9.3.2023	Ansatte og foreldre sammen om et trygt og godt barnehage- og fritidsmiljø for alle barn	Ansatte og foresatte	Trondheim
Ranheimsfjæra barnehage, 14.3.2023	Ansatte og foreldre sammen om et trygt og godt barnehage- og fritidsmiljø for alle barn	Ansatte og foresatte	Trondheim
Skjetne skole, foreldremøte, 15.3.2023	Skole og foreldre sammen om gode og trygge digitale barnekulturer	Ansatte og foresatte	Trondheim
Steindal skole, foreldremøte 4. trinn, 21.3.2023	Skole og foreldre sammen om gode og trygge digitale barnekulturer	Ansatte og foresatte	Trondheim
Fagforbundet v/ yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst, konferanse, 13.4.2023	Trygg og inkluderende oppvekst for alle barn	Medlemmer som arbeider med barn og unge	Trondheim
Stavset skole, foreldremøte 3. trinn, 13.4.2023	Foreldre og skole sammen om å skape og vedlikeholde gode barnekulturer	Ansatte og foreldre	Trondheim
Universitetet Nord, studenter 4. år lærerutdanningen, 14.4.2023	Hva gjør et mobbeombud? Noe teori og erfaringer fra praksis	Studenter ved lærerutdanningen, 4. år	Levanger
Lade skole, foreldremøte 6. trinn, 18.4.2023	Foreldre og skole sammen om å skape og vedlikeholde gode barnekulturer	Ansatte og foresatte	Trondheim
Utvidet oppvekstnettverk - Melhus kommune, fagdag 19.4.2023	Betydningen av fellesskap og forebygging gjennom fellesskapsbygging	Enhetsledere i skoler og barnehager og kommuneledere	Melhus
NTNU, veiledning, 19.4.2023	Master om mobbing	Student og veileder	Digitalt

Oppdrag	Tittel – tema	Målgruppe	Hvor
Lade Rotary, 20.4.2023	Mobbing – sett fra Mobbeombudets perspektiv	Medlemmer	Trondheim
Byåsen skole, foreldremøte 5. trinn, 3.5.2023	Foreldre og skole sammen om å skape og vedlikeholde gode barnekulturer	Ansatte og foresatte	Trondheim
Møte for foreldre til barn fra Ukraina, 5.5.2023	Hvordan forstår vi mobbing, og hva kan vi gjøre for å hjelpe barn som utsettes for mobbing	Migrasjonsforeldre og ansatte ved Kvalifiseringssenter og Mottakssenter for innvandrere	Trondheim
Steindal skole, elever 7. trinn, 10.5.2023	Løft blikket!	Elever og lærere	Trondheim
Steindal skole, foreldremøte 7. trinn, 10.5.2023	Foreldre og skole sammen om å skape og vedlikeholde gode barnekulturer	Ansatte og foresatte	Trondheim
Lauvsnes ungdomsskole, alle elever, 12.5.2023	Løft blikket!	Elever og lærere	Lauvsnes i Flatanger

Stort engasjement i salen når Mobbeombudet gjestet foreldremøtet på 5. trinn på Byåsen skole 3. mai 2023.

Oppdrag	Tittel – tema	Målgruppe	Hvor
Ulike barnehager, Ranheim og Vikåsen, 30.5.2023	Ansatte og foreldre sammen om et trygt og godt barnehage- og fritidsmiljø for alle barn	Ansatte og foresatte	Trondheim
Medlemskveld for Fagforbundet sine medlemmer, 8.6.2023	Hvorfor oppstår mobbing, og forebygging gjennom fellesskapsbygging	Medlemmer	Ørlandet
Lade skole, elever 6. trinn, 19.6.2023	Løft blikket!	Elever og lærere	Trondheim
Steinkjer vgs, elever Barne- og ungdomsarbeiderfag Vg3, 20.6.2023	Et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn	Elever og lærere	Steinkjer
Universitetet Nord, veiledning, 29.8.2023	Master om mobbing	Student og veileder	Digitalt
Lundamo skole, planleggingsdag for ansatte, 14.8.2023	Klassemiljø som preges av gode elev – elev relasjoner og lærer – elev relasjoner	Alle ansatte	Lundamo
Øya ungdomsskole og videregående skole, planleggingsdag for alle ansatte, 17.8.2023	Klassemiljø som preges av trivsel og læring	Alle ansatte	Øya
Lundamo skole, elever på 6. og 7. trinn, 4.9.2023	Observasjon i klasser og veiledning av lærere på mellomtrinnet	Elever og ansatte	Lundamo
Lauvsnes skole, foreldremøte på ungdomsskolen, 7.9.2023	Et inkluderende skolemiljø uten krenkelser og mobbing, og et godt fritidsmiljø med plass for alle	Ansatte og foresatte i ungdomsskolen	Lauvsnes i Flatanger

Russefeiring

Fylkesordføreren fikk i mai 2022 spørsmål fra fylkestingsrepresentant Tove Eivindsen om trygg russetid i Trøndelag. Utdrag fra fylkesordførerenes svar gitt i fylkesutvalget 10. mai 2022:

Fylkesordføreren vil be fylkesdirektøren sette ned en arbeidsgruppe for å komme med innspill til hvordan skoler kan forebygge og håndtere ekskludering i forbindelse med russefeiring. Arbeidsgruppen skal være sammensatt slik at det sikres god elevinvolvering.

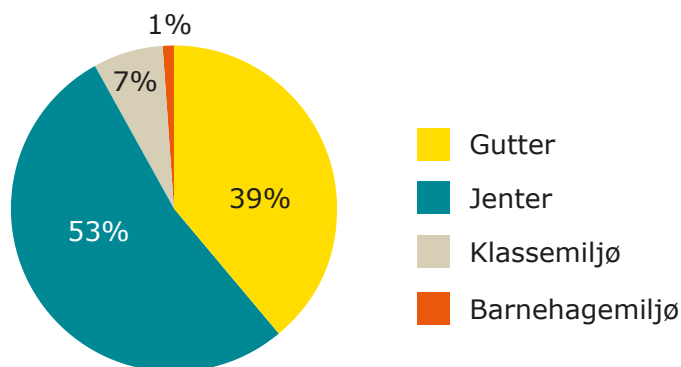

Fylkesdirektørens arbeidsgruppe hadde representanter fra Elevorganisasjonen, Ungdommens fylkesutvalg, Mobbeombudet i Trøndelag, skoleledere og avdeling utdanning. Gruppen igangsatte arbeidet i august 2022. Rapporten fra arbeidsgruppa ble vedtatt av hovedutvalg for utdanning i [Trøndelag 12. april 2023](#).

Henvendelser fra 1. august 2022 til 8. september 2023 som har krevd involvering av Mobbeombudet

Mobbeombudet har tatt imot 127 nye individualsaker. I tillegg har mobbeombudet fulgt opp flere av henvendelsene som kom i forrige periode. Omfanget av veiledningen og involvering fra ombudet har variert. Det kommer inn relativt få individualsaker fra barnehager. Mens det oftest er foresatte som tar kontakt når barnet er elev i skolen, er det ofte styrere/ansatte som tar kontakt og ber om hjelp når barnet er i barnehagealder.

Under vises kjønnsfordeling blant barna i de ulike henvendelsene. Alle saker handler om barn og unge som strever i utrygge barnehage- og klasse miljø. Fordelingen viser derfor om det er på vegne av en gutt eller ei jente henvendelsen kommer inn. Det er alltid flere involverte, og det kan være begge kjønn. Noen få henvendelser er eksplisitt på vegne av et krevende miljø.

Figur 2 Kjønnsfordeling

I flere av henvendelsene er tilliten imellom foresatte og barnehage/skole så svak at Mobbeombudet må forsøke å gjenopprette samarbeidet. Det er ofte nødvendig for å få framgang i arbeidet med å skape trygghet for barna, og for å flytte fokus fra voksnes samarbeidsproblemer til barnas behov.

I slike tilfeller kreves det flere møter og skolebesøk.

Men aller viktigst er møtet med de barna som har det vanskelig. Det er de som aller best kan skape en forståelse for hvilke tiltak som kan hjelpe. Disse barna og ungdommene stoler i liten grad på voksne. De er sliten av situasjonen de står i og synes de alt for ofte har fortalt sin historie til de voksne, uten at det skjer noe. Mobbeombudet benytter derfor en liten medhjelper i møte med barna, som en «icebreaker».

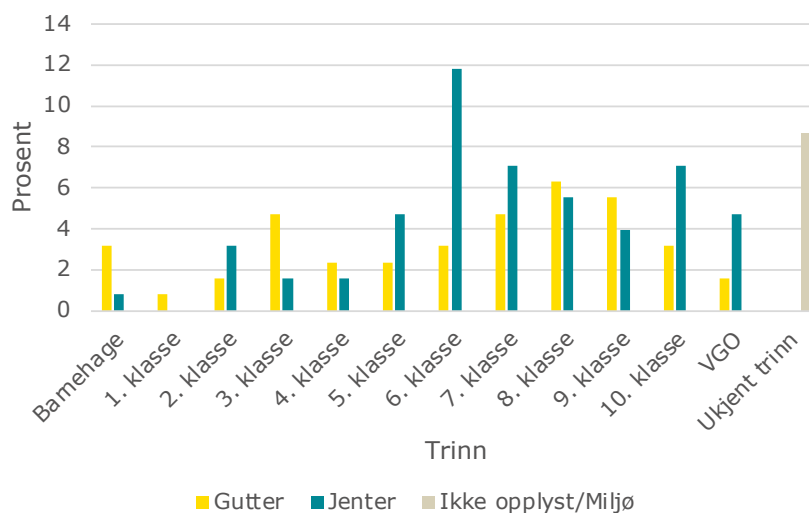
Han heter Bowie og er en Cocker Spaniel på ett år.

Et eksempel på dette er Bowie sitt møte med en jente som skulle være elev i 9. klasse. Hun hadde ikke vært på skolen på over to år. Hun ville heller ikke møte noen av de ansatte, eller skolens mange hjelpere, verken på skolen eller utenfor skolen.

Da Mobbeombudet kom på besøk sammen med Bowie, kom hun etter hvert opp fra rommet sitt i kjelleretasjen. Og vi fikk til et godt møte med en givende samtale – takket være Bowie!

Slik er klassetrinn- og kjønnsfordeling i samtlige 127 nye henvendelser.

Figur 3 Kjønnsfordeling og alder / klassetrinn

Ungdomstrinnet dominerer mer enn tidligere. Antall saker som gjelder barnetrinn er ikke nødvendigvis færre enn forrige skoleår, men økningen er stor blant de eldste.

Dette er egentlig en motsetning til Elevundersøkelsen, som viser en klar dominans på mellomtrinnet.

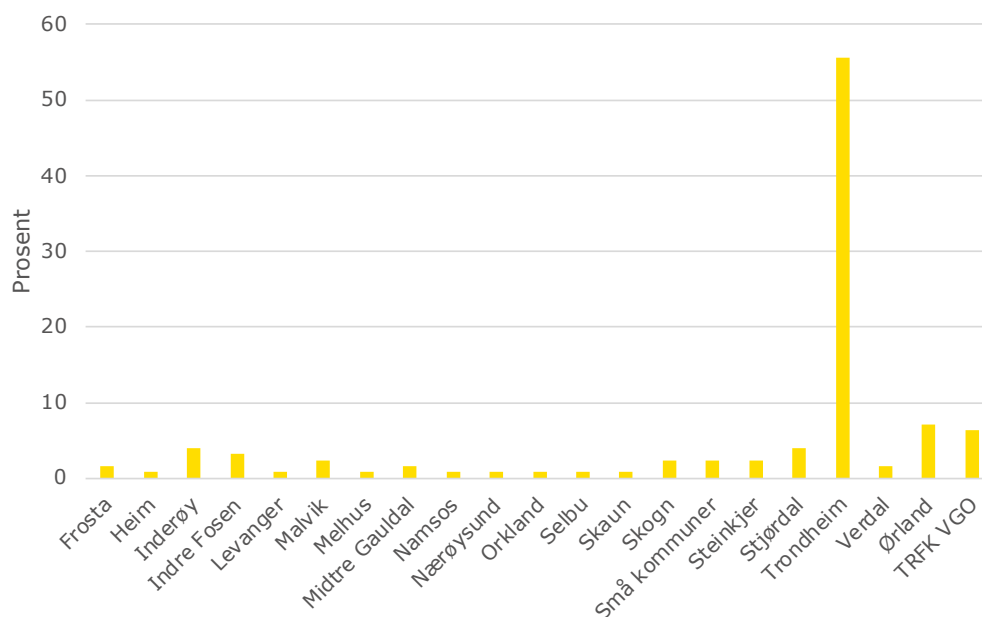
Det er flest meldte saker som gjelder gutter på 1. til 4. trinn, mens jentene dominerer i ungdomsskolen. Spesielt gjelder dette 6. trinn.

Hvilke kommuner sakene kommer fra – 1.8.2022 til 8.9.2023

Det er naturlig at Trondheim har flest saker, ut fra størrelse og antall skoler og barnehager.

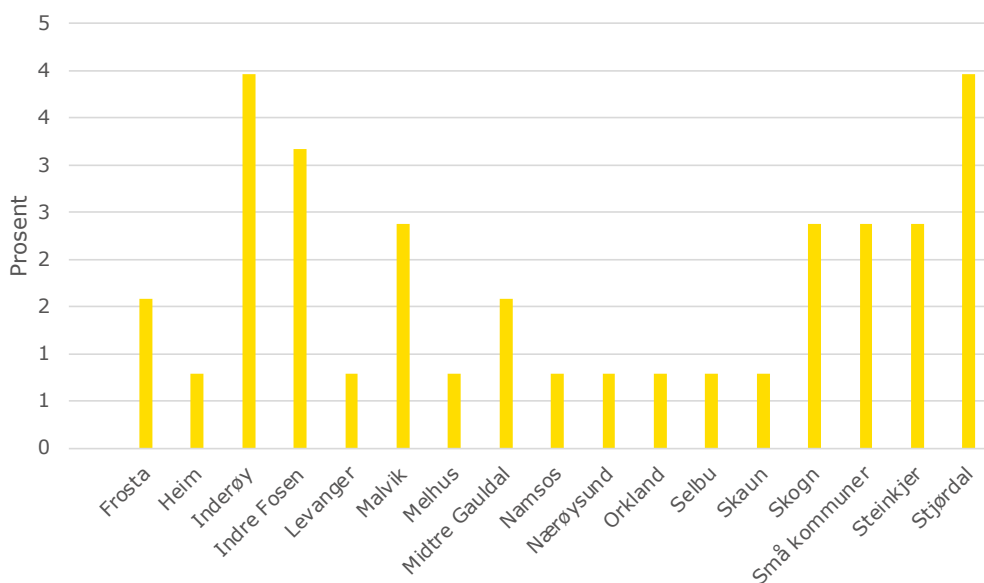
Mobbeombudets foredragsvirksomhet har også betydning. Når ombudet først har vært i en kommune øker etterspørselen, både på individ- og systemnivå. Det samme gjelder omtaler, intervjuer og innlegg i lokale medier.

Henvendelser til mobbeombudet kan komme fra foresatte som først har kontaktet Statsforvalteren, og som er anbefalt av saksbehandler om å kontakte ombudet. I tillegg kan det være slik at både Statsforvalteren og Mobbeombudet er involvert i samme sak.

Figur 4 Prosentvis oversikt over hvilke kommuner henvendelser kommer fra i individsaker

Slik er den prosentvise oversikten over henvendelser til Mobbeombud i Trøndelag (totalt 127). De seks minste kommunene er plassert under «Små kommuner».

Figur 5 Prosentvis oversikt over hvilke kommuner henvendelser kommer fra i individualsaker – uten Trondheim

Hva gjør vi med mobbetallene i Elevundersøkelsen?

Elevundersøkelsen viser at mobbing i skolen øker. De nasjonale tallene er nokså lik tallene i Trøndelag. Det er bekymringsfullt, men spørsmålet nå er, hva gjør vi med det?

Økningen nasjonalt er på omtrent to prosentpoeng fra i fjor. Blant de yngste som gjennomfører undersøkelsen (5. trinn) er det 11,4 prosent som svarer at de «er blitt mobbet av de andre elevene på skolen de siste månedene». Dette utgjør nesten 8000 elever. I snitt er dette en til to elever i hver klasse.

Hvis vi setter disse tallene i sammenheng med de voldsomme konsekvensene mobbing kan få, så skjønner vi at slik kan vi ikke ha det i skolen. Skal vi ta elevenes stemme på alvor bør vi sette av tid til de gode analysene. Her er flere interessante tendenser som er verdt å reflektere over.

Hvorfor er digital mobbing så høy på 5. trinn, når 10-åringer egentlig ikke har lov til å være på Snapchat? Hvor skjer mobbingen? Elevene kan krysse av for flere arenaer. Antall arenaer stiger og har en topp rundt 10. trinn. Konsekvensene mobbingen har på de utsatte stiger i takt med dette.

Her kan du lese Mobbeombudets innlegg: [Hva gjør vi med mobbetallene?](#)

Kontaktpersoner i hver kommune

Mobbeombudet har en kontaktperson i alle trønderske kommuner. Hensikten med kontaktperson er å ha et talerør inn mot barnehage- og skoleledere – både for spredning av informasjon om og fra ombudet, og for at kontaktpersonen skal kunne bruke ombudet som en ressurs og medspiller i arbeidet med å sikre barns og elevers rett til et trygt og mobbefritt psykososialt miljø.

Hvordan henvendelsene kommer inn

De fleste henvendelsene til Mobbeombudet fra foresatte, elever og ansatte kommer som e-post eller telefon. Messenger – via mobbeombudets Facebook-side - brukes også av mange. Det kan ha en sammenheng med at mobbeombudet jevnlig publiserer innlegg på siden. Det er viktig at Mobbeombudet er lett å kontakte, og at responstiden på henvendelser er så kort som mulig.

OM MOBBEOMBUDET

Individnivå

Mobbekområdet arbeider for barnehagebarns rett til en barnehage som sammen med hjemmet ivaretar barnas behov for omsorg (barnehageloven (bhl) § 1 første ledd) og en barnehage som er et trygt sted for fellesskap og vennskap (bhl § 1 tredje ledd).

Mobbekområdet arbeider også for grunnskoleelevers rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Jr. Opplæringsloven (OL) § 9 A-2. FNs konvensjon om barns rettigheter, barnekonvensjonen (BK), gjelder for alle barn og unge, og er derfor selvfølgelig sentral innenfor mobbekområdets virksomhet. Det gjelder følgende artikler:

Artikkel 3 – Barnets beste

- 1. Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.*

Artikkel 12 – Barnets rett til å gi uttrykk for sin mening:

- 1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å gjøre danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.*
- 2. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett.*

Mobbekområdet er et lavterskeltilbud som kan kontaktes direkte av alle elever og foresatte der barnet eller ungdommen blir utsatt for krenkelser som mobbing, diskriminering og trakassering (OL § 9 A-3 første ledd), eller vedkommende ikke har det trygt og godt av andre årsaker. Barn og ungdom selv eller foresatte til barnehagebarn og grunnskoleelever kan ta kontakt.

Barnehage og skolenivå

Ombudet veileder og gir råd i enkeltsaker, og går i dialog med skoler og barnehager i saker som er vanskelig å løse. Det kan være enten på grunn av sakens karakter, på grunn av mangelfull dialog og tillit, og/eller ved behov for mer kompetanse ved den enkelte skole eller barnehage. Veiledning gjennom samtaler og møter med barnehager og skoler i enkeltsaker

- Kompetanseheving for ansatte i barnehager, skoler i fellestid, seminarer eller fagdager, og deltakelse på foreldremøter. Generell veiledning og tips om faglige ressurser tilgjengelig
- Ekspertmøte med elever på skolen for å løfte frem elevenes opplevelser, erfaringer og tips til de voksne på deres skoler
- Ekspertmøte med elever og/eller ungdommer som arbeider spesielt med f.eks. vennskap og elevmiljø på skolenivå og/eller overordnet nivå i kommunen/fylkeskommunen

- Kompetanseheving spesielt rettet mot ledere og tillitsvalgte (for ansatte) i barnehager og skoler, studenter ved universitet og høyskoler, og nyutdannede lærere
- Annen utadrettet virksomhet, som f.eks. skolebesøk og deltakelse på elevsamlinger

Systemnivå

Mobbeombudet arbeider sammen med barnehagemyndighet og skoleeier på systemnivå. Sentrale samarbeidspartnere, som arbeider med barn og unge kommunalt og regionalt, er Kommunenes sentralforbund (KS), Statsforvalteren, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Universitetet Nord, Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning (DMMH), Politiets forebyggende gruppe, Statped, Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), Skoleteam/Skolelag, frivillighetssentraler, ideelle organisasjoner, fagforbund og lærerorganisasjoner, Elevorganisasjonen og Ungdommens fylkesutvalg (UFU) med flere. Dette gjøres blant annet gjennom:

- Faste kontaktmøter
- Kontakt med enkeltpersoner eller deltakelse i uformelle nettverk for å drøfte akutte problemstillinger
- Formidle fagstoff gjennom foredrag eller kurs
- Bidra med kompetanse og formidling på samlinger for tillitsvalgte og ledere på enhets-, kommune- og fylkesnivå
- Annen utadrettet virksomhet som deltakelse på konferanser eller ledersamlinger

Samfunnsnivå

Mobbeombudet forsøker å være en stemme i samfunnsdebatten som barn og unges representant i saker som omhandler deres trygghet og trivsel, med et tydelig uttalt verdi- og elevsyn. Det innebærer også å være kritisk og varsle når myndigheter og/eller barnehage- og skoleeiere, enhetsledere og/eller ansatte ikke ivaretar sitt oppdrag i tråd med barn og unges rettigheter og behov.

Dette gjøres gjennom å skrive kronikker og debattinnlegg i dagsaktuelle saker, og delta i intervjuer og diskusjoner i lokale media i saker der det er mulig å komme med generelle uttalelser.

Mobbeombudet følger i tillegg med på utviklingen i kommunene gjennom å bruke Elevundersøkelsen, Ungdata, Ungdata junior, UngHUNT, og Folkehelseindikatoren aktivt for å samle inn data. Dette er nyttige verktøy i Mobbeombudets kompetansehevende tiltak.

Faglig forankring og nettverk

Læringsmiljøsentret (LMS) ved Universitetet i Stavanger (UiS) har på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet arrangert jevnlig faglige samlinger for det nasjonale nettverket med fylkesvise elev-, lærling-, og mobbeombudene i landet. Tilbudet til LMS er et godt faglig bidrag. I tillegg arrangerer AU i det nasjonale nettverket egne samlinger jevnlig, og det organiseres mindre team som samarbeider om enkelte tema. Dette arbeidet presenteres for hele nettverket på samlinger.

Samarbeid med andre ombud

Elev- og lærlingombudet og Studentombudet er viktige samarbeidspartnere for Mobbeombudet i Trøndelag. Vi har faste samarbeidsmøter. Mobbeombudet har også jevnlig møter med [Ombudet](#) for helse, omsorg og oppvekst i Trondheim kommune. Vi samarbeider i saker der det er naturlig.

Samarbeid med fylkesvise ombud

Nettverket for fylkesvise ombud brukes aktivt til å drøfte vanskelige saker og generell erfaringsutveksling. Nettverket brukes aktivt i arbeidet med å svare på aktuelle høringer, og kursing av hverandre. Vi har faste arbeidsgrupper for høringer, barnehage og barnekonvensjonen.

Mobbeombudet i media

Mobbeombudet skal være en tydelig stemme for barnehagebarn og grunnskoleelever, i tillegg til å være en tydelig aktør med et godt forankret verdi- og barnesyn, i både formidling og veiledning. All opptreden i media skal preges av dette.

- Trønder-Avisa artikkel 19.10.2022: «[Stadig mer skolevegring](#)»
- Trønderdebatt innlegg 10.11.2022: «[Sammen om trygge og inkluderende barneår](#)»
- NRK Trøndelag 20.10.2022: «[Bekymret Mobbeombud](#)»
- Trønder-Avisa artikkel 20.10.2022: «[Mobbeombudet er bekymret for elever som ikke maktet å møte på skolen](#)»
- Stjørdal Nytt artikkel 24.10.2022: «[Mobbeombudet slår alarm etter funn i årsrapport: Det er grunn til bekymring](#)»
- Midtnorsk debatt kronikk 31.12.2022: «[Jeg kodd bare](#)»
- Inderøyningen artikkel 19.1.2023: «[Elever skal nå elever](#)»
- Midtnorsk debatt innlegg 4.2.2023: «[Hva gjør vi med mobbetallene?](#)»
- Trønder-Avisa artikkel 3.2.2023: «[Rektor etter tur-bråket: Vil legge til rette for at alle får dra](#)»

- Nettavisen artikkel 18.2.2023: «Ida (26) var flau over sin egen far: - Det gjør fryktelig vondt å tenke på i dag» [Rasisme, Oppvekst | Ida \(26\) var flau over sin egen far: - Det gjør fryktelig vondt å tenke på i dag \(nettavisen.no\)](#)
- Adressa artikkel 20.3.2023: «Vi har til enhver tid elever som er alvorlig syke»
- Dagsavisen innlegg 15.6.2023: «Hva skjer når barn mobbes i barnehagen?»
- Utdanningsnytt innlegg 21.6.2023: «Hvor er de voksne når mobbing skjer i barnehagen?»
- Trønderdebatt innlegg 7.7.2023: «Har vi vilje og mot nok til å forstå mennesket bak ungdomsvold?»

- Trønderdebatt innlegg 6.9.2023: «De minste får ufortjent liten plass i valgkampen»
- Nidaros og Trønder-Avisa artikkel 7.9.2023: «Dette får Tor Erik til å klø seg i hodet: - Det er behov for grep. Mobbeombudet er skeptisk»

Mobbeombudet på Facebook og Snapchat

Snapchat-bruker er opprettet for lettere å komme direkte i kontakt med ungdom (mobbeombudtri). Dette skal være et medium som er lett tilgjengelig, treffer ungdommen der de er, og som kan brukes til korte spørsmål/meldinger.

Facebook brukes aktivt, gjennom to faste spalter; tirsdagstips og fredagsfakta, som utnyttes til å dele informasjon og bygge kompetanse gjennom å publisere aktuell forskning. Målgruppa for Facebook-innleggene er foresatte, ansatte i barnehager, skoler, kommuner, og andre yrkesgrupper/frivillige/organisasjoner som er opptatt av at barn og unge har det trygt og godt.

Facebook-siden har 3359 følgere. Antall personer nådd per innlegg varierer i hovedsak fra 5-600 til 4-5000. <https://www.facebook.com/MobbeombudetTrondelag/>

KAMPANJE

I all hovedsak er det foresatte som tar kontakt med Mobbeombudet. For å gjøre ombudet mer kjent som et lavterskeltilbud for de unge selv, ble det gjennomført en kampanje rettet mot ungdomsskoleelever. Kampanjen hadde todelt målretting: Synlighet og frekvens mot målgruppa, og trafikk til landingssiden (Mobbeombudets nettside).

Kampanjen hadde en varighet fra 9.mai til 23.mai og målgrupper va ungdom i alderen 13-16 i Trøndelag. Kanal: Snapchat. Geografi: Trøndelag. Budsjett: 10 000,-

Dramaelever ved Inderøy videregående skole spiller rollene i kampanje-filmen, som ble laget av Håvard Zeiner, kommunikasjonsrådgiver i Trøndelag fylkeskommune. Les mer om [filmprosjektet](#).

Det ble laget og publisert en lang og en kort versjon av filmen. Som forventet oppnådde kort versjon flere avspillinger. Kort versjon oppnådde 24 200 avspillinger til 25 % av varigheten, mens lang oppnådde 13 000 avspillinger til 25 %. Egentlig er det en større prestasjon at lang versjon oppnår såpass, siden det krever mer av brukeren.

25 % av kort versjon er også nok til å få med seg, og forstå budskapet. Når det gjelder fullførte avspillinger så har kort versjon 2300, mens lang har 957. Det er en sterk prestasjon at den prosentvise fordelingen holder seg helt til slutt. Ut fra avspillinger har lang versjon festet seg best hos publikum, men begge utgaver har fungert godt.

I en superrask kanal som Snapchat har den lange versjonen, som krever mer av brukeren prestert best. Det tyder på et sterkt budskap som brukerne stoppet opp ved, og tok seg tid til å finne ut mer om. Film om utestenging finner du [her](#) med tilhørende spørsmål. Filmen og spørsmålene kan brukes som et verktøy til å jobbe med et trygt og inkluderende klasse- og skolemiljø. Opplegget er også sendt ut til alle ungdomsskoler via kommunene.

EN OMBUDSORDNING FOR FREMTIDEN

Ombudets organisering er, og må alltid være gjenstand for diskusjon, for å sikre at ombudet organiseres mest mulig hensiktsmessig for å fylle sitt formål. Det er på tide å styrke laget!

Å være organisert som et ombudsteam/ombudstjeneste, bestående av Mobbeombudet, Studentombudet og Elev- og lærlingombudet, vil styrke tjenesten både faglig og kollegialt. Ombudene har allerede et godt og systematisert samarbeid. Ved å organisere ombudene i et team gir det verdifulle perspektiv på helheten i ombudsarbeidet – fra barnehage til student.

Antall henvendelser til både Mobbeombud og Elev- og lærlingombud er økende, særlig knyttet til mobbesaker. For å imøtekomme trykket, og gi en bedre tjeneste, ser ombudene et klart behov for å tilsette flere ansatte hos Mobbeombudet.

Slik arbeidssituasjonen er nå, er det direkte uforsvarlig å fortsette med kun ett Mobbeombud. Timene strekker ikke til og slitasjen over tid er stor. Arbeidet er vanskelig å begrense fordi det innebærer å avvise mennesker som er i krise. Ferie og fritid må derfor benyttes til oppgaver som ikke kan settes på vent.

Ombudene anbefaler at organisering og ressurser drøftes i hht fylkeskommunens planlagte utredning om organisering.

Regjeringen har satt i gang en ny prosess for å evaluere dagens ordning med fylkesvise Mobbeombud.

Utdanningsdirektoratet har gitt Rambøll Management Consulting i oppdrag å kartlegge hvilke oppgaver de fylkesvise mobbeombudene i mobbeombudsordningen utfører knyttet til det nasjonale mandatet, lokale mandat og oppgaver utenfor disse mandatene. Kartleggingen skal i tillegg vise hvilke aktører mobbeombudene jobber opp imot og hvordan de forholder seg til disse i utførelsen av sine oppgaver.

Dette er et ledd i Utdanningsdirektoratets gjennomgang av juridiske og forvaltningsmessige forhold knyttet til mobbeombudsordning, som er et deloppdrag i [Kunnskapsdepartementets oppdrag 2022-041 til Utdanningsdirektoratet om å samordne tiltakene for å bygge inkluderende, trygge og gode barnehage- og skolemiljø og vurdere nye behov.](#)

MOBBEOMBUDETS MANDAT

Mobbeombudet skal støtte og veilede barn, elever og foreldre slik at disse får ivaretatt sine rettigheter til et godt psykososialt miljø i barnehage og grunnskole.

Mobbeombudet skal i samarbeid med elev- og lærlingombudet (ELO) i sitt fylke, bidra til at elever og lærlinger får ivaretatt sine rettigheter til et godt psykososialt miljø i videregående opplæring»

Les mer om [Mobbeombudet](#).

KILDER

Kilder er oppgitt underveis i rapporten.

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

Postadresse: Fylkets hus, Postboks 2560, 7735 Steinkjer
Telefon: 74 17 40 00 Epost: postmottak@trondelagfylke.no
Org.nr: 817 920 632